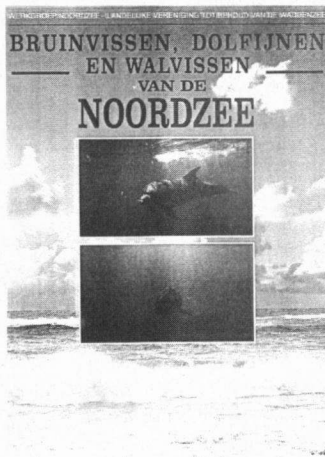

BOEK BESPREKING

Bruinvissen, dolfinen en walvissen van de Noordzee

Onder deze titel verscheen kortgeleden een fraai uitgevoerd boek van de Waddenvereniging en de Werkgroep Noordzee. Op kleurrijke wijze wordt een overzicht gegeven van de walvisachtigen die in de Noordzee zijn waargenomen. Het boek begint met een beschrijving van algemene kenmerken van walvisachtigen. Vervolgens worden 15 soorten beschreven. Daarbij wordt veel aandacht geschonken aan historische waarnemingen en huidige verspreiding. In de laatste hoofdstukken wordt ingegaan op de relatie met de mens, bescherming, waarneming, herkenning en naamgeving.

Het boek valt op door zijn fraaie uitvoering. Aan de tekst is heel wat minder zorg besteed. Afgezien van opmerkelijke fouten, valt het direct op dat er geen moeite is gedaan recente gegevens te bemachtigen. De opsomming van strandingen stopt voor Nederland reeds bij 1986. Dit beperkt de waarde sterk. Opmerkelijk is ook dat de auteurs nog nooit van het tijdschrift Zoogdier hebben gehoord. Dan had men ongetwijfeld de anekdote van de door een duiker doodgestoken butskop niet voor waar gehouden. Ergerlijker wordt het wanneer de schrijvers als verschil tussen baleinwalvissen en tandwalvissen vermelden, dat de laatste geen bekkenbeenderen meer heeft en dat klakkeloos baseren op een tekening van een incompleet

skelet. Dergelijke fouten mogen niet voorkomen in een boek dat pretendeert het eerste Nederlandstalige boek over de walvisachtigen langs de kust van de lage landen te zijn. Wat klopt en wat niet, misschien wilt u het zelf nog onderzoeken?

Reinier Akkermans

Peet, G., H. Nijkamp, P. Nelissen & F. Maas, 1992. Bruinvissen, dolfinen en walvissen van de Noordzee. Uitgeverij M&P, Weert. In de boekhandel, 80 pagina's, prijs f 39,90 of 720 Bfr. ISBN 90 6590 614 2.

Vleermuizen in Noord-Brabant

Aan de serie Jaarverslagen van de inheemse vleermuiskundigen heeft de Vleermuiswerkgroep Noord-Brabant onlangs een nieuwe uitgave toegevoegd, een 33 pagina's tellend rapport, dat verslag doet van inventarisaties van vleermuizen in de provincie Noord-Brabant. Het eerste artikel levert informatie

over vleermuizen in de gemeente Breda. In een buitengebied aan de zuidelijke stadsrand, dat blijkens de inventarisatie vol zit met vleermuizen, werden maar liefst zeven soorten aangetroffen, met inbegrip van de zeldzame franjestaart. Buitengebieden nabij steden kunnen grote waarde hebben voor vleermuizen. Dit geldt zeker voor het kleinschalige Markdaal en de Rith bij Breda. Jammer is dat we niet kunnen lezen hoe groot het gebied is. De nadruk van het jaarverslag ligt echter op het vastleggen van de resultaten van korte en langere inventarisaties voor 'insiders'. Zeer verheugend is het te constateren dat door het Brabantse initiatief van Peter Twisk het aantal vleermuisgekken groeit. De kans dat heel Brabant voor de vleermuisatlas kan worden onderzocht neemt daardoor toe. En na de Atlas ... ook een provinciale zoogdierenwerkgroep? De lijn die nu wordt uitgezet, belooft zeker een positieve toekomst.

Kees Kapteyn

Reinhold J., 1992. Jaarverslag vleermuisonderzoek Noord-Brabant 1991, Vleermuiswerkgroep Noord-Brabant. 33 pagina's

Dassen veilig op weg

In Nederland sterven jaarlijks zo'n 400 dassen en in België is de situatie allicht weinig anders. Meer en meer vormen autowegen, kanalen en spoorwegen een moeilijke of niet overschrijfbare barrière. Hierdoor wordt het natuurlijk herstel van de dassenpopulatie ernstig bemoeilijkt. Sinds het eind van de jaren zeventig werd in Nederland een aanvang genomen met de aanleg van voorzieningen voor dassen, die het isolement doorbreken en aanrijdingen door auto's beperken. Midden jaren '90 zullen er meer dan 200 dassentunnels operatief en 160 kilometer autoweg afge-

schermd zijn. België loopt weliswaar nog achterop, maar niettemin vindt de gedachte geleidelijk aan ingang. In dit opzicht is de brochure "Dassen veilig op weg" een belangrijke leidraad. Hierin wordt een beknopt overzicht gegeven van maatregelen die ten gunste van de das in het verkeer kunnen worden genomen. De brochure is tamelijk volledig, maar de klemtoneel ligt teveel op de verkeerstechnische voorzieningen langs autowegen. Wat de andere verkeerswegen betreft, voornamelijk kanalen, blijft meer informatie wenselijk. Ook mag er wat mij betreft meer aandacht worden besteed aan planalternatieven en aan de aanleg van eenvoudige wegconstructies, die op bestaande landschapssituaties zijn afgestemd en inspelen op de noden van de das. Ook moet het belang van een goede voorstudie worden beklemtoond.

Dirk Criel

Das & Boom, 1992. Dassen veilig op weg. Prijs f7,50 of 135 Bfr. Bestellen bij Das & Boom, Rijksweg 174, 6573 DG Beek- Ubbergen.

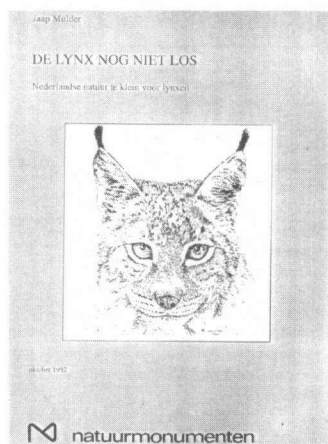
De lynx nog niet los

In april 1991 kondigde Natuurmonumenten aan een onderzoek te zullen laten uitvoeren naar de mogelijkheid

de lynx op de Veluwe te introduceren. Toen voorspelde ik de uitkomst van dit onderzoek reeds (zie Zoogdier 91/2): Nederland zal te klein blijken. En zie: "Nog geen plaats voor lynxen op de Veluwe" luidt de conclusie van het literatuuronderzoek dat Jaap Mulder op kosten van Natuurmonumenten heeft verricht. Voedsel is er voldoende op de Veluwe en het biotoop lijkt er geschikt. De Veluwe biedt de lynx echter te weinig ruimte om een levensvatbare populatie op te bouwen (hooguit 25 exemplaren). Ook ontbreekt de ecologische infrastructuur om contact te leggen met Duitse of Franse soortgenoten, zodat de populatie geïsoleerd zal blijven. Verloren arbeid? Dat niet direkt. Het door Mulder geschreven rapport geeft een goed overzicht van de recente kennis met betrekking tot de lynx in Europa. Naast aspecten van leefwijze, voortplanting en voedselkeuze geeft het rapport een uitgebreid overzicht van de herintroducties in Europa en allerlei daarbij opdoemende problemen.

Reinier Akkermans

J.L. Mulder, 1992. De lynx nog niet los. Natuurmonumenten, 's Graveland. Prijs f10 of 180 Bfr, 48 pagina's. Bestellen bij Groene Winkel van Natuurmonumenten, Noordereinde 60, 1243 JJ 's Graveland.

Tweede Zoogdierinventarisatie Oostvaardersplassen

In 1987 heeft de veldwerkgroep de kleine zoogdieren in de Oostvaardersplassen geïnventariseerd. Met behulp van inloopvallen is er in verschillende biotooptypen bemonsterd. In totaal werden er 19 zoogdiersoorten vastgesteld. Opvallende afwezige was de rosse woelmuis, die hier kennelijk nog niet is gearriveerd. Een ander merkwaardig verschijnsel in de Oostvaardersplassen vormt de ruige beharing van de veldmuis aldaar, waardoor het onderscheid tussen aardmuis en veldmuis onduidelijk wordt. Schedelonderzoek toonde aan dat alle dode aardmuissachtige muizen veldmuis waren. Men noteert nog wel drie aardmuizen op uiterlijke kenmerken, maar hieraan valt te twijfelen. Zodat het niet al te gewaagd is te veronderstellen, dat de aardmuis er nog niet voorkomt en de veldmuis de ruige biotopen heeft bezet. Het eerste onderzoek vond plaats in 1981, het tweede in 1987, zodat het in 1993 eigenlijk tijd wordt voor een derde vervolgonderzoek. Voor wie de veranderingen in de zich ontwikkelende Oostvaardersplassen wil volgen, biedt dit rapport veel interessants.

Reinier Akkermans

Lange. R. & K. Margry, 1992. Tweede zoogdierinventarisatie in het Oostvaardersplassengebied. Rapport VZZ nr 7, Utrecht. 51 pagina's. Te bestellen door overmaking van f7,50 (135 Bfr) op postgiro 2050298 ten name van Veldwerkgroep VZZ te Grootebroek.

